

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Малина Николова Новкиришка- Стоянова,
преподавател по Римско право в Юридическия факултет на
Софийския университет „Св. Климент Охридски“

относно: дисертационен труд за присъждане на научна и образователна степен „доктор по право“ в област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“

Дисертант: **Михаил Матеев Матеев**, докторант на самостоятелна подготовка в Катедра „Теория и история на държавата и правото“ в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“

Тема на дисертацията: **„Теоретични и исторически аспекти на мировото правораздаване. Българският и световните модели на мировия съд“**

1.Общо представяне на процедурата

Със заповед № РД 38- 166 от 21 март 2019 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (СУ) съм определена за член на научното жури на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Теоретични и исторически аспекти на мировото правораздаване. Българският и световните модели на мировия съд“ за придобиване на научната степен „доктор по право“ в СУ в област на висше образование „3. Социални, стопански и правни науки“, професионално направление „3.6 Право“, научна специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“.

Представеният от дисертанта комплект материали за участие в процедурата е в съответствие с изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ. Юридическият факултет (ЮФ) на СУ има акредитирана докторска програма „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“. Процедурата до защитата на дисертационния труд пред Катедрения съвет е протекла законосъобразно, представени са необходимите документи за научното жури и за публичната защита.

Дисертантът е представил справка за съответствие с националните минимални изисквания за образователната и научна степен „доктор“ в научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално

направление 3.6. право, научна специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“, както и декларация за оригиналност и достоверност по чл. 27, ал.2 от ППЗРАСРБ.

Съответствието с минималните наукометрични изисквания към дисертационните изследвания за придобиване на образователната и научната степен „доктор“ в професионално направление 3.6 Право, предвидени в приложение към ППЗРАСРБ се определя от:

- Наличието на разработен пълноценен **научен труд – дисертация**, точкуван с 50 т. съобразно т. 1 в критерий А на приложимата таблица 2.
- Наличието на достатъчен брой (50 т. при изискуеми 30 т.) научни статии и доклади, публикувани и с предстоящо публикуване в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, както това е предвидено в т. 7 в критерий Г на същата таблица, а именно:
  - **Свободата на печата в България. Исторически преглед на конституционните основи и законодателството по печата** – в „100 години от рождението на проф. М. Андреев“, ISBN 978-954-07-3275-6, УИ „св. Климент Охридски“, С., 2011г. стр. 126-148;
  - **Мировото правораздаване и медиацията** – сп. Правен преглед, ISSN 2534-9449 (print), бр. 5-6 от 2019г., 23 стр.;
  - **Ефективните средства на мировото правораздаване при някои спорове относно недвижими имоти.** - сп. Ius Romanum , ISSN 2367-7007 (online), бр. I от 2019г., 15 стр.;
  - **Мировото правораздаване и правото на достъп до справедлив съдебен процес (Франция 1790-1855г.)** – сп. Ius Romanum, ISSN 2367-7007 (online), бр. II от 2019г., 21 стр.;
  - **Същност и характеристика на мировия съд и мировото правораздаване** - сп. Правен преглед, ISSN 2534-9449 (print), бр.3-4 от 2019г., 15 стр.;

Като главен редактор на електронното списание IUS ROMANUM мога да уточня, че списанието е реферирано и индексирано освен в Националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране и в три световни бази данни - Erih Plus (<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/periodical/info.action?id=4>

90400), HeinOnline (<https://home.heinonline.org/content/Law-Journal-Library/>) и CEEOL (<https://www.ceeol.com/search/journal-detail?id=2235>).

2. Кратки биографични данни за дисертанта

Михаил Матеев Матеев е завършил 9-та Френска езикова гимназия - София (1980 г.), и Юридически факултет на СУ (1987 г.). През 1988 г. е зачислен на едногодишна следдипломна специализация по Теория и история на правото в ЮФ на СУ, а в периода 1988 -1989 е редовен докторант по История на правото в Московски университет „М. Ломоносов“ (незавършено). Зачислен е като докторант на самостоятелна подготовка в Катедра „Теория и история на държавата и правото“ в ЮФ на СУ през 2018 г., в рамките на която полага задължителния изпит по специалността и представя завършен дисертационен труд, одобрен и допуснат за защита от Катедра „Теория и история на държавата и правото“ в ЮФ през 2019 г.

Значителна част от професионалния път на ас. Михаил Матеев е в ЮФ на СУ. Той е назначен за асистент от 1991 г., като последователно преминава през академичните звания по – мл. асистент, асистент, ст. асистент и гл. асистент. В периода 1992-1999 г. е преподавател в Нов Български Университет, а през 1992- 2004 г. е основател и ръководител на Юридическия департамент на Национално Средно Общобразователно Училище „София“. Преподавал е и във Великотърновския университет (1992-1995г.), Русенския университет (1993-1996 г.). Работил е като юрисконсулт на Инспектората по образованието за София - град на Министерството на науката и образованието, а от 1997 г. е регистриран като адвокат при Софийска адвокатска колегия.

Трайните научни интереси и преподавателска активност на ас. Матеев са в областта на историята и теорията на държавата и правото. От 1991г.той води ежегодно курса семинарни занятия по История на Българската държава и право (30 часа) в ЮФ на СУ, а от 1992- курса лекции Всеобща История на Държавата и Правото (30 часа). Водил е курсове лекции по История на Българската държава и право и по Историческо развитие на световните типове правни системи (Всеобща история на държавата и правото) в периода 1992-1996 в Нов Български Университет, курсове семинарни занятия по История на Българската държава и право (30 часа) – Великотърновския университет и Русенския университет (1992-1996г.), както и курсове по Всеобща история на държавата и правото, История на Българската държава и право, История и догма на римското частно право и Обща теория на държавата в Юридически департамент на НСОУ „София“ (151 СОУПИ). Изключително мотивиран и отдаден на изучаването на правната наука, с трайни и задълбочени интереси към теорията и историята на правото, богат

преподавателски опит и непрекъснат стремеж за усъвършенстване на методите за представяне на преподаваните дисциплини пред студентите, с голям авторитет сред колегите и студентите.

3. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд е посветен на една не много позната на широката правна общност в България проблематика- мировото правораздаване в неговите теоретични и исторически аспекти. Авторът изтъква липсата на самостоятелни изследвания по темата (с изключение на трудовете на проф. Димитър Токушев и няколко други статии на български език), макар в исторически план това правораздаване да е било практикувано в България през периода 1880 – 1934 г.

Актуалността на темата е свързана с обстоятелството, че мировият съд и мировото правораздаване, макар и практикувани в миналото и достигнали разцвет през XIX век, след период на упадък през XX век се възвръщат в някои държави през последните десетилетия, като такива съдебни учреждения съществуват и понастоящем в 43 от всичките 194 държави в света. Особено внимание в дисертацията е отделено на изследването на световните модели на мировото правораздаване в сравнение с българския модел, практикуван в миналото, и на възможностите за неговото съвременно развитие.

4. Познаване на проблема

Дисертантът Михаил Матеев познава основно разглежданата в дисертацията проблематика. Той е анализирал почти цялата достъпна литература по темата на своето изследване. Библиографията му е значителна и систематизирана- 25 заглавия за сборници с документи, справочници, извори и архивни фондове, 8 заглавия за мемоари, дневници, публицистика, 31 нормативни акта, 72 заглавия историческа и теоретична литература на български език и 42 на чужди езици (на руски, френски и английски). От голямо значение са и приложенията към дисертационния труд, представляващи съпоставителни таблици, копия от документи и пр., цитирани от автора и в подкрепа на изложените в дисертацията тези.

Всичко това представя една изключително задълбочена и добросъвестна работа по темата и цялостно обхващане на изследваната проблематика, което допринася съществено за изясняването на теоретичния модел на мировото правораздаване и неговото практическо приложение както в България, така и в световен план.

5. Цели и методика на изследването

Предметът на дисертацията предполага изследване на един динамичен обект, в рамките на правна и социална действителност, характеризиращи се със сложни взаимни и функционални връзки.

Дисертантът в увода на дисертацията си определя целите на своето изследване: теоретично изясняване на основните понятия за помирително производство, мирово правораздаване, и на исторически модели на мирово правораздаване, тяхното място и роля в съответната съдебната система, както и съотношението на алтернативните способи за разрешаване на спорове, помирителните и съдебните производства при решаване на възникналите спорове. Към тях се добавя и изследване на възникването и историческото развитие на мировото правораздаване в света и характеристика на основните историческите модели на мирово правораздаване. Направен е обзор и на историческите предпоставки за въвеждането на мировия съд и мировото правораздаване в България през 1880г. и теоретичен анализ на неговото развитие в съпоставка със съществуващите системи на мирово правораздаване в Русия, Франция и Англия.

Според автора комплексният характер на изследването предопределя използване на различни методи на научно изследване и съчетаване на историческия, системния, диалектическия, социологическия и културологическия подходи.

В дисертацията са съчетани историко- правното и правно-догматичното изследване с критично-аналитичен подход и с широко позоваване на източниците на сведения, доколкото става въпрос и за едно историческо явление.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите.

Дисертационният труд е в обем от 354 стандартни страници, от които на основно изложение са посветени 274 страници, структурирани в увод, пет глави и заключение. В дисертацията има богат научен апарат, включен в 388 бележки под линия. Съществен принос са приложенията, които представляват съпоставителни таблици на 62 страници и копия на документи. Спазени са стриктно изискванията на чл. 27, ал.2 от ППЗРАСРБ, съответно на чл.64, ал.2 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ “Св. Кл. Охридски”. Работата е добре балансирана и като структура, и като съдържание, като всяка от основните теми в петте глави е развита достатъчно пълно, а изводите са обобщени в заключението.

В увода е направен кратък обзор темата, като е изтъкнато нейното значение и актуалност, както и връзката ѝ с общата процесуална тематика и организацията на правораздаването.

В глава I (с.8-61) е посветен на някои основни проблеми, на първо място обобщен преглед на българската и чуждата научна литература по темата за мировото правораздаване. Определени са основните понятия, типове мирови съд според различните исторически модели и е направена съпоставка на мировото правораздаване с традиционното съдопроизводство и медиацията.

Глава II (с. 62- 100) е посветена на мировият съд в Англия, като е разгледан един доста продължителен период- XI-XIX в. Историческо на Английският модел на мирово правораздаване е представено като теоретично обобщение на историческото формиране и развитие на този съд в Англия.

Глава III (с. 101- 131) представя мировият съд във Франция през XVIII – XIX в. Характеристиката и особеностите на френския модел са направени в съпоставка с английския модел, разгледан в предходната глава.

Глава IV (с. 132- 183) разглежда създаването на мировия съд в Русия през втората половина на XIX в. Специално внимание е посветено на съдебната реформа от 1864 г. Теоретично реконструираният руски модел на мирово правораздаване е характеризирани в съпоставка с английския и френския модел.

В глава V (с. 184-217) е представен мировият съд и мировото съдопроизводство в България. Специално внимание е отделено на подготовката и провеждането на съдебната реформа от 1880г. и рецепцията на руското съдоустройствено, процесуално и наказателно право при създаване на мировото правораздаване в България. Проследено е развитието на нормативната уредба, като са направени и съпоставителни таблици, приложение към основния текст на дисертацията. Анализирани е нормативната уредба и направена характеристика на българския модел на мирово правораздаване. В тази част на дисертацията наред със строго научния текст са възпроизведени и архивни документални записи, които дават възможност да се усети политическата обстановка и непосредствените дебати при приемането на съответното законодателство.

Именно в тази част на изследването са някои от най-съществените приноси в дисертацията, които имат теоретично и историко- правно значение и се разглеждат за първи път в такъв сравнителен контекст.

В заключението (с. 265- 274) са обобщени резултатите от изследването в неговата цялост и поотделно за петте глави, като са направени и изводи за по- нататъшно задълбочаване и възможен прочит на проблематиката с оглед обвързването ѝ със съвременното развитие на процесуалното право и реформите на правораздавателните институции.

Дисертантът добросъвестно е изложил приносите, които счита, че прави със своя труд. Бих искала, без да повтарям това, което той е

изложил в автореферата, да акцентирам на **някои особени достойнства на дисертационния труд**:

1. С представените по дисертацията аргументи се дава едно по-точно определяне на мирови съд и правораздаване. Особено ценно е представянето им в два основни ракурса: институционален, с определяне на мястото на мировия съд в съдебната система, и социално-функционален с акцент на помирителния способ за решаване на правните спорове с по-малък имуществен и социален интерес, респ. обществена опасност, и на неговата достъпност. Акцентирано е на рационалността на това правораздаване като бързо, лесно и достъпно, близко до хората и непосредственото им битие и което не ангажира съществен финансов и организационен държавен ресурс.
2. Анализите, посочени по-горе, са направени в сравнителен план. Съответно в глава II, III и IV са направени съпоставки на английския, френския и руския модел, като са изведени рационалните черти, които могат да се използват в рамките на една съвременна съдебна реформа. Това, според мен, представлява не само историческо, но и важно теоретично обобщение с ясни препратки към съвременните реформи на правораздавателната система.
3. Заслужава внимание изводът на автора, че въпреки стремежа за масово използване на медиацията в съвременните държави и съответно и в ЕС, тя не успява да демонстрира нито популярността, нито ефективността, нито жизнеността на мировите съдилища. Той обосновава твърди, че мировото правораздаване, при което в лицето на мировия съдия се обединяват двете функции на помирителя и на съдията, а самото помирително производство е задължителна фаза от съдопроизводството, е значително по-рационално от медиацията, където тези функции са възложени на различни лица, медиаторът не е част от съдебната система, а помирителното производство е факултативно.
4. Заслужава да се отбележат като приноси моменти не само представянето на обобщени определения за основните понятия и институти, свързани с мировото правораздаване, но и характеристиките на основните типове такова правораздаване. Особено ценен принос е съчетаването на сведенията от исторически характер с теоретичните обобщения и цялостната теоретична насоченост на дисертацията.
5. Тъй като това е едно завършено, цялостно и обстойно историческо проследяване на развитието на мировото правораздаване в Европа, даващо възможност за оформяне на теоретични концепции, трябва да се отбележи и открояване на някои рационални разрешения в

основните модели на това правораздаване и възможностите им за съвременно разгръщане като реално функциониращи алтернативни способи за решаване на спорове наред с традиционните съдоустройствени структури и правила на съдопроизводство

Дисертацията се отличава с ясен стил и логическа подредба. Като цяло тя е добре технически оформена и лесно се чете и ползва.

Авторефератът отговаря изцяло на изискванията за представяне на дисертационния труд, като отразява вярно и точно неговото съдържание и основните приноси моменти в него.

7. Преценка на публикациите и личния принос на дисертанта

Дисертантът е представил 4 публикации по темата на дисертацията в две реферирани и индексирани периодични издания. Повечето от публикациите представят отделни аспекти на темата и съвсем не са „откъснати“ части от дисертацията. Дисертантът проявява едно задълбочено познаване на проблематиката, но и умение да прецизира и включи в дисертацията само онова, което е тясно свързано с конкретността и логиката на изложението.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Според изискванията на ЗРНСРБ дисертационният труд на ас. Михаил Матеев представя научни резултати, съставляващи оригинален принос в науката, демонстриращи задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за създаване на научен труд. Винаги могат да се направят и някои препоръки, особено към глава V, в която отделните дебати по приемането на законодателството относно мировите съдилища могат да се изведат като приложение, за да се запази научния характер на основния текст. Някои изводи са особено категорични и оставят поле за дебат или поне за представяне и на други мнения, изразени в чуждестранната литература.

Бих препоръчала, при едно бъдещо редактиране на труда за издаване, което безспорно е желателно, да бъдат направени съществени корекции в препратките към римското право и по-специално във връзка със съотношението между цивилното и преторското право, което в никакъв случай не се вписва в разглеждания от автора аспект на мирово правораздаване. Ако се търсят такива препратки, може да се обърне внимание на някои късноантични практики, на *iudex pedaneus* и *defensor civitatis*, както и на съществуващи в римските провинции местни правораздавателни институции и традиции. Но подобно задълбочаване в античните практики е извън темата на дисертацията и би могло да бъде само допълнителен орнамент към нея или пък тема за самостоятелно изследване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на ас. Михаил Матеев Матеев „Теоретични и исторически аспекти на мировото правораздаване. Българският и световните модели на мировия съд“ съдържа научни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на този закон и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ “Св. Кл. Охридски”. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на нормативните изисквания. Дисертационният труд показва, че дисертантът притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по теория и история на правото, качества и умения за провеждане на научно изследване с оригинални и значими научни приноси.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка на представения в процедурата по защита дисертационен труд „Теоретични и исторически аспекти на мировото правораздаване. Българският и световните модели на мировия съд“, препоръчвам я на почитаемото научно жури и ще гласувам положително дисертантът Михаил Матеев Матеев да придобие образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“.

Изготвил становището:

**Проф. д.н. Малина Николова Новкиришка-
Стоянова**

София, 30 април 2019 г.

OPINION

from Malina Nikolova Novkirishka, Prof., DSc

lecturer on Roman law at the Law faculty of Sofia university „St. Kliment
Ohridski“

in reference with: dissertation thesis for award of scientific and educational degree „**Philosophy doctor on Law**“ in a field of higher education 3.Social, economic and law sciences, professional field 3.6 Law, scientific specialty „State and law theory. Political and law doctrines“

Doctoral candidate: **Mihail Mateev Mateev**, PhD at Department „State and law theory and history“ at Law faculty at SU „St. Kliment Ohridski“

Topic of the dissertation: „**Theoretical and historical aspects of the justice of the peace jurisdiction. The Bulgarian and world models of the justice of the peace court**“.

1.General presentation of the procedure

By order № ПД 38-166 of 21.03.2019 of the Rector of the Sofia university „St. Kliment Ohridski" (SU) I was determined for a member of the scientific jury for ensuring procedure for defence of a dissertation thesis on the following topic, „*Theoretical and historical aspects of the justice of the peace jurisdiction. The Bulgarian and world models of the justice of the peace court*“ for obtaining the educational and scientific degree “Philosophy doctor” in a field of higher education: 3. Social, economic and law sciences; professional field: 3.6 Law; PhD program: „State and law theory. Political and law doctrines.“

The set of documents, submitted by the doctoral candidate for participation in the procedure is in accordance with the requirements of the Implementing rules for the conditions and order for obtaining scientific degrees and holding academic ranks at SU. The Law department (LD) of SU has an accredited PhD program „State and law theory. Political and law doctrines“. The procedure till the defence of the dissertation thesis in front of the Department council has been conducted legally, there have been submitted the necessary documents for the scientific jury and for the public defence.

The doctoral candidate has submitted a reference for correspondence with the national minimum requirements for the educational and scientific degree „Philosophy doctor“ in scientific field 3. Social, economic and law sciences, professional field 3.6. Law, scientific specialty „State and law theory. Political and law doctrines“, as well as a declaration for originality and authenticity under art. 27, para 2 of the Implementing rules of Law on development of the academic structure in Republic of Bulgaria (IRLDASRB).

The correspondence with the minimum scientific-metric requirements to the dissertation studies for obtaining of the educational and scientific degree „PhD“ in professional field 3.6 Law, envisaged in an Appendix to the IRLDASRB is determined by:

- The presence of a developed **scientific paper** of full value – **dissertation thesis**, awarded with 50 p. according to p. 1 in criterion A of the applicable Table 2.
- The presence of an adequate number (50 p. as considering that the required number is 30 p.) scientific articles and reports, published and which are to be published in non-referenced magazines with

scientific review or published in edited collective volumes, as envisaged in p. 7 in criterion D of the same table, namely:

- **The freedom of the press in Bulgaria. Historical review of the constitutional bases of the legislation on the press** – in „100 years from the birth of Prof. M. Andreev”, ISBN 978-954-07-3275-6, university publication house „St. Kliment Ohridski”, S., 2011, p. 126-148;
- **The justice of the peace jurisdiction and the mediation** – Praven pregled magazine, ISSN 2534-9449 (print), issue 5-6 of 2019, 23 p.;
- **The effective means of the justice of the peace jurisdiction in some disputes regarding real estates.** - Ius Romanum magazine, ISSN 2367-7007 (online), issue I of 2019, 15 p.;
- **The justice of the peace jurisdiction and the right of access to a fair judicial proceedings (France 1790-1855)** – Ius Romanum magazine, ISSN 2367-7007 (online), issue II of 2019, 21 p.;
- **Essence and characteristics of the justice of the peace court and the justice of the peace jurisdiction** – Praven pregled magazine, ISSN 2534-9449 (print), issue 3-4 of 2019, 15 p.;

As a chief editor of the electronic magazine IUS ROMANUM I can clarify that the magazine is referred to and indexed in the National reference list of modern Bulgarian scientific publications with scientific review and in three world data bases - Erih Plus (<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/periodical/info.action?id=490400>), HeinOnline (<https://home.heinonline.org/content/Law-Journal-Library/>) and CEEOL (<https://www.ceeol.com/search/journal-detail?id=2235>).

2. Short biographical data about the doctoral candidate

Mihail Mateev Mateev has finished 9-th French language school - Sofia (1980) and the Law faculty of SU (1987). In 1988 he was enrolled in one-year post-graduate specialization on theory and history of law at the Law faculty of SU and in the period 1988 -1989 he has been a full-time doctoral candidate on History of the law at Moscow university „M. Lomonosov“ (non-completed). He was enrolled as a doctoral candidate on an independent training at Department „Theory and history of the state and law” at LF of SU in 2018, within the frameworks of which he passed the mandatory exam on the specialty and presented a completed dissertation thesis, approved and admitted to defense from Department „Theory and history of the state and law” at LF in 2019.

Major part of the professional experience of ass. Prof. Mihail Mateev is at LF of SU. He is appointed as ass. Prof. from 1991 as he consecutively passed through the academic ranks – junior ass. Prof., ass. prof., senior ass. Prof. and chief ass. Prof. In the period 1992-1999 he was a lecturer at New Bulgarian University and in 1992- 2004 founded and headed the Law department of National Secondary General School „Sofia”. He has been also a lecturer at Veliko Tarnovo University (1992-1995), Ruse University (1993-1996). He has worked as legal adviser of the Inspectorate on the education for Sofia – city of the Ministry of the science and education and since 1997 is registered as a lawyer at Sofia bar.

The long-lasting scientific interests and lecturer’s activity of ass. Prof. Mateev are in the field of the history and theory of the state and law. Since 1991 he has been leading the course seminar classes on History of the Bulgarian state and law (30 hours) at the LF of SU and since 1992- the course of lecturers on General history of the State and Law (30 hours). He has led courses of lectures on History of the Bulgarian state and law and on Historical development of the world types of legal systems (General history of the State and Law) in the period

1992-1996 at New Bulgarian University, courses of seminar classes on General history of the State and Law (30 hours) – Veliko Tarnovo University and Ruse University (1992-1996), as well as courses on General history of the State and Law, History of Bulgarian state and law, History and dogma of the Roman private law and General theory of the state at Law department of NSGS „Sofia“ (151 Secondary general school with profiles). He is extremely motivated and devoted to learning the law science, with lasting and deep knowledge to the theory and history of law, great lecturer's experience and continuous willing for improving the methods for presentation of the taught disciplines in front of the students, with great authority amongst the colleagues and the students.

3. Actuality of the subject

The dissertation thesis is devoted to not so well known problems to the broad law public in Bulgaria- the justice of the peace jurisdiction in its theoretical and historical aspects. The author stresses on the lack of individual studies on the topic (except for the papers of Prof. Dimitar Tokushev and some other articles in Bulgarian), though from historical perspective this jurisdiction to have been practiced in Bulgaria in the period 1880 – 1934.

The actuality of the theme is connected with the circumstance that the justice of the peace court and the justice of the peace jurisdiction, though practiced in the past and despite the fact that they have reached bloom in XIX century, after a period of a fall, in XX revived in some states in the last decades, as such judicial institutions exist even now in 43 states of 194 states in the world. Particular attention in the dissertation is given to the world models of the justice of the peace jurisdiction compared to the Bulgarian model, practiced in the past and to the opportunities for its modern development.

4. Knowledge about the issue

The doctoral candidate Mihail Mateev knows in details the themes, examined in the dissertation. He has analysed almost all available literature related to the subject of his study. His bibliography is rich and systemized - 25 titles for medleys with document, reference books, sources and archive funds, 8 titles for memoirs, diaries, publicism, 31 normative acts, 72 titles of historical and theoretical literature in Bulgarian and 42 in foreign languages (in Russian, French and English). Of great importance appear also the enclosures to the dissertation thesis, which are comparative tables, copies of documents and etc, quoted by the author and in support of the stated thesis in the dissertation.

All this appears an exclusively thorough and conscientious work on the topic and complete cover of the studied themes, which contributes significantly for the clarification of the theoretical model of the justice of the peace jurisdiction and its practical implementation in Bulgaria and worldwide.

5. Aims and methodology of the study

The subject of the dissertation assumes research of a dynamic matter, within the frameworks of a legal and social reality, having complex mutual and functional connections.

In the introduction of the dissertation the doctoral candidate has determined the goals of his research: theoretical clarification of the main definitions for justice of the peace proceedings, justice of the peace jurisdiction and (of) historical models of justice of the peace jurisdiction, their place and role in the respective judicial system as well as the proportion of the alternative means for settling disputes, the justice of the peace and court proceedings in solving of the arisen issues. These are accompanied by research on the origin and historical development of the justice of the peace jurisdiction in the world and characteristics of the main historical models of justice of the peace jurisdiction. A review has been made of the historical preconditions for the

introduction of the justice of the peace court and the justice of the peace jurisdiction in Bulgaria in 1880 and theoretical analysis of its development, compared to the existing systems of justice of the peace jurisdiction in Russia, France and England.

According to the author the complex nature of the research predetermines use of different methods of scientific research and combination of culturological approaches.

The dissertation combines the historical-legal and legal-dogmatic research with a critical-analytical approach and with broad referring to the sources of information, as far as one historical event is concerned.

6. Characteristics and evaluation of the dissertation thesis and the contributions.

The dissertation thesis has 354 standard pages of which 274 pages are devoted to main statement and they are structured in an introduction, five chapters and conclusion. The dissertation covers a large scientific instrumentality, included in 388 footnotes. Significant contribution appear the enclosures, which are comparative tables on 62 pages and copies of the Implementing rules on LDASRB, respectively of art.64, para 2 of the Rules on the conditions and way for obtaining scientific degrees and holding academic ranks at SU „St. Kliment Ohridski”. The work is well balanced as far as the structure and contents are concerned as each of the main topics in the five chapters has been developed enough completely and the findings are summarized in the conclusion.

The introduction makes a brief summary of the topic while stressing on its importance and actuality as well as its connection with the general procedural themes and the organization of the jurisdiction.

Chapter I (p.8-61) is devoted to some basic issues, on first place a summarized review of the Bulgarian and foreign scientific literature on the topic

of the justice of the peace jurisdiction. There is a definition of the basic terms, the types of justice of the peace court according to the different historical models and comparison has been made between the justice of the peace jurisdiction and the traditional legal proceedings and the mediation.

Chapter II (p. 62- 100) is devoted to the justice of the peace court in England as it has been examined a long-lasting period - XI-XIX c. The English model of justice of the peace jurisdiction is presented as a theoretical summary of the historical formation and development of this court in England.

Chapter III (p. 101-131) presents justice of the peace court in France in XVIII – XIX c. The characteristics and peculiarities of the French model are compared to the English model, examined in the previous chapter.

Chapter IV (p. 132- 183) considers the establishment of the justice of the peace court in Russia in the first half of XIX c. Special attention is given to the judicial reform from 1864. In a theoretical way the reconstructed Russian model of justice of the peace jurisdiction is characterized compared to the English and French model.

In chapter V (p. 184-217) is presented the justice of the peace court and the justice of the peace legal proceedings in Bulgaria. Special attention is given to the preparation and conduction of the judicial reform from 1880 and the reception of the Russian judicial system, procedural and criminal law in establishment of the justice of the peace jurisdiction in Bulgaria. It is studied the development of the normative framework as there have been made comparative tables as appendices to the main text of the dissertation. It has been analyzed the normative framework and has been made characteristics of the Bulgarian model of justice of the peace jurisdiction. In this part of the dissertation along with the specifically scientific text are reproduced also archive documentary records, which allows the perception of the political background and the parliamentary debate in the course of the adoption of the respective legislation.

Exactly in this part of the research are some of the most important contributions in the dissertation, which are of theoretical and historical-legal importance and are examined for the first time in such comparative context.

In the conclusion (p. 265- 274) are summarized the results from the research as a whole and individually for the five chapters as conclusions have been made also for further extension and possible reading of the themes in view of making it connected with the modern development of the procedural law and the reforms of the law enforcement institutions.

The doctoral candidate has conscientiously stated the contributions, which he considers have been made by his work. **I would like to stress on some particular virtues of the dissertation thesis** without repeating what he has stated in his abstract paper:

1. By the justifications in the dissertation is provided a more precise definition of a justice of the peace court and jurisdiction. Particularly precious appears their presentation in two main directions: institutional, by determination of the place of the justice of the peace court in the judicial system and social-functional with emphasis on the conciliation way for settlement of the legal disputes of minor material and social interest, resp. public danger, and of its accessibility. It is outlined the rationality of this jurisdiction as a quick easy and accessible, close to the people and their natural way of life and which does not involve major financial and organizational state resource.
2. The above-mentioned analyses are made as a result of comparisons. Respectively in chapter II, III and IV are made comparisons between the English, French and Russian model as there is a statement of the rational features, which could be used within the frameworks of one modern judicial reform. I think that this appears not only a historical but also an

important theoretical summary with clear references to the modern reforms of the judicial system.

3. It strikes the conclusion of the author that despite the willing for a popular use of the mediation in the modern states and respectively in the EU, it does not succeed to demonstrate the popularity nor the effectiveness nor the vitality of the justice of the peace courts. The author reasonably claims that the justice of the peace jurisdiction, at which the magistrate unites the two functions of the peacemaker and the justice and the justice of the peace proceedings themselves appear mandatory stage of the legal proceedings, is much more rational than the mediation, where these functions are assigned to different persons, the mediator is not part of the judicial system and the justice of the peace proceedings are facultative.
4. It is worthy to be noted as contribution moments not only the presentation of summarized definitions for the basic terms and institutes, related to the justice of the peace jurisdiction, but also the characteristics of the main types of such jurisdiction. Particularly precious contribution is the combining the information of historical nature with the theoretical summaries and the entire theoretical essence of the dissertation.
5. As considering the fact that this is a complete, entire and thorough historical study of the development of the justice of the peace jurisdiction in Europe, which allows theoretical conceptions to be formed, it has to be noted also the presence of some rational solutions in the basic models of this jurisdiction and their opportunities for modern development as really functioning alternative means for settling disputes along with the traditional court structures and rules of legal proceedings

The dissertation has a clear style and logical arrangement. As a whole it is well formed from a technical point of view and it easy for reading and use.

The abstract completely meets the requirements for presentation of the dissertation thesis as it reflects correctly and precisely its contents and the basic contribution moments in it.

7. Assessment of the publication and the personal contribution of the doctoral candidate

The doctoral candidate has presented 4 publications on the topic of the dissertation in two referred and indexed periodical publications. Most of the publications present individual aspects of the topic and are absolutely not „divided“ parts of the dissertation. The doctoral candidate shows deep knowledge of the problems but also a skill to make precise and to include in the dissertation only (things) which are strictly related to the specificity and logics of the statement.

8. Recommendations for a future use of the dissertation contributions and results

According to the requirements of LDASRB (the Law on development of the academic structure in republic of Bulgaria) the dissertation thesis of ass. Prof. Mihail Mateev presents scientific results, which appear an original contribution in the science, demonstrating thorough theoretical knowledge on the respective specialty and capabilities for creating a scientific work. Some recommendations can always be provided, especially with regard to chapter V, in which the individual debates on the adoption of the legislation about the justice of the peace courts can be made as an annex in order to be kept the scientific nature of the main text. Some conclusions are particularly definite and could be subject of debates or at least for presentation of other opinions too, expressed in the foreign literature.

I would like to recommend in case of a future revision of the work for publishing, which is definitely advisable, essential corrections to be made in the

references to the Roman law and in particular in connection with the correlation between the civil and praetorian law, which definitely has no connection with the examined aspect of the justice of the peace jurisdiction. If such references are sought, it can be drawn attention to some late classical practices, to iudex pedaneus and defensor civitatis, as well as to existing in the Roman provinces local jurisdiction institutions and traditions. However, such extension in the antique practices is beyond the topic of the dissertation and could only be an additional ornament to it or a topic for an independent study.

CONCLUSION

The dissertation thesis of ass. Prof Mihail Mateev Mateev „Theoretical and historical aspects of the justice of the peace jurisdiction. The Bulgarian and world models of the justice of the peace court“ contains scientific results, which are an original contribution in the science and meets all requirements of the Law on development of the academic structure in Republic of Bulgaria, the Rules on implementation of this law and the Rules on the conditions and order for obtaining scientific ranks and holding academic posts at SU “St. Kl. Ohridski”. The presented materials and dissertation results completely meet the normative requirements. The dissertation thesis shows that the doctoral candidate holds thorough theoretical knowledge and professional skills on theory and history of law, virtues and skills for conduction of a scientific research with original and major scientific contributions.

As considering the above-stated I do give my positive evaluation of the submitted in the defence procedure dissertation thesis „Theoretical and historical aspects of the justice of the peace jurisdiction. The Bulgarian and world models of the justice of the peace court“, I would like to recommend it to the honourable jury and I shall vote “pro” for the doctoral candidate Mihail Mateev Mateev to obtain the educational and scientific degree

„Philosophy doctor“ in a field of higher education: 3. Social, economic and law sciences, professional field 3.6 Law, scientific specialty „State and law theory. Political and legal doctrines“.

Opinion drawn by:

**Malina Nikolova Novkirishka- Stoyanova, Full
Professor, DSc.**

Sofia, 30 April 2019